

Raport z Bioblitz w Łazienkach Królewskich 15.11.2025

dr Michał Gorczak

Wstęp

Łazienki Królewskie będąc dużym parkiem w Śródmieściu Warszawy pełnią ważną rolę ostoji różnorodności biologicznej w mieście. Jako park w stylu angielskim, zachowują albo odtwarzają elementy naturalnego krajobrazu, przez co sprzyjają również występowaniu gatunków obecnych w rodzimych siedliskach. Grzyby – jako organizmy wszędobylskie i kluczowi destruenci w ekosystemie, również mają w Łazienkach swoją reprezentację. Grzyby wielkoowocnikowe są związane zarówno z rozkładającą się martwą materią roślinną (np. ściółką drzew, pędami roślin zielnych i traw, martwym drewnem) jak i z żywymi roślinami – jako pasożyty albo symbionty mutualistyczne.

Chociaż parki miejskie nie są zwykłym miejscem, z którym kojarzymy grzyby kapeluszowe to są one również pełne nisz ekologicznych i mikrosiedlisk zajmowanych przez takie gatunki. Ze względu na mniejsze niż w lesie zagęszczenie drzew rodzimych i występowanie drzew egzotycznych Łazienki nie są z pewnością dobrym miejscem życia dla grzybów mikoryzowych. Grabienie ściółki ogranicza występowanie gatunków ją rozkładającą, podobnie jak uprzątnię gałęzi i konarów pozbawia siedliska gatunki rozkładające martwe drewno. Egzotyczne rośliny ozdobne mają tendencję do posiadania małej ilości związanych ze sobą gatunków, zarówno symbiotycznych jak i pasożytniczych, czasami są to gatunki przywleczone z miejsca pochodzenia roślin, z rzadka gatunki rodzime, które są w stanie pasożytować lub rozkładać tkanki obcej rośliny. Mimo tak niesprzyjających wydawałoby się warunków parki bywają również ostoją siedlisk, które znikają z polskiego i europejskiego krajobrazu. Historyczne parki, takie jak Łazienki, są ostoją starych drzew, które tworzą niezliczone mikrosiedliska dla różnych organizmów, a coraz częstsza praktyka pozostawiania drzew-świadków pozwala na zachowanie ich funkcji dla ekosystemu również po śmierci. Otwarte tereny, takie jak trawniki, są natomiast substytutem półnaturalnych łąk i pastwisk, które zanikają w krajobrazie wsi.

W poniższym raporcie zaprezentowano wyniki bioblitzu, który odbył się w pojedynczy późnojesienny dzień. Mimo krótkiego czasu badania daje ono jednak możliwość na uzupełnienie informacji o fundzie Łazienek Królewskich, a dzięki uczestnictwu wielu osób również okazję do edukacji na temat roli grzybów w przyrodzie.

Metodyka pracy

Badanie w ramach bioblitzu poświęcone grzybom wielkoowocnikowym odbyło się 15.11.2025 w godzinach 9-15. Badanie przeprowadzono metodą marszrutową w dwóch turach ok godz. 9:15-11:30 i 13:00-14:00. Autorką zdjęć jest Paulina Organiściak-Kwiatkowska. Zebrane i udokumentowane okazy oznaczano za pomocą atlasu Gerhardta (2023) oraz kluczy Fungi of Temperate Europe (2019) i Funga Nordica (Knudsen i Vesterholt 2012). W wypadku potrzeby użycia technik mikroskopowych stosowano mikroskop Nikon Eclipse Ni oraz standardowych barwień błękitem Ammana i odczytnikiem Melzera.

Wyniki i wnioski

15.11.2025 zebrano i oznaczono 41 taksonów grzybów wielkoowocnikowych. Zidentyfikowano 37 gatunków, natomiast część okazów została oznaczona tylko do rodzajów stożkówka *Conocybe*, grzybówka *Mycena*, czernidłak *Coprinopsis* i trąbka *Tubaria*. Listę zebranych grzybów przedstawiono w poniższej tabeli, w wypadku kilku popularnie używanych nazw w języku polskim podano synonimy.

nazwa łacińska	nazwa polska	substrat	uwagi
<i>Agaricus xanthodermus</i>	pieczarka karbolowa	gleba	trująca
<i>Aleuria aurantia</i>	dzieżka pomarańczowa	gleba	jadalna, ale niesmaczna
<i>Amanita rubescens</i>	muchomor czerwieniejący	gleba	jadalny
<i>Armillaria borealis</i>	opieńka północna	na zakopanych kawałkach drewna liściastego	jadalna, oznaczenie prawdopodobne
<i>Auricularia auricula-judae</i>	uszak bżowy	martwe gałęzie bzu czarnego	jadalny
<i>Bjerkandera adusta</i>	szaroporka podpalana	ścięty krążek drzewa liściastego - podstawka pod domek dla owadów	
<i>Botryobasidium aureum</i>	pajęczynowiec złotawy	zmurszały pień drzewa liściastego	
<i>Chondrostereum purpureum</i>	chrząstkoskórnik purpurowy	kłoda drzewa liściastego	
<i>Conocybe sp.</i>	stożkówka	gleba	
<i>Coprinopsis micacea</i>	czernidłak błyszczący	u podstawy żywych i martwych drzew liściastych	
<i>Coprinopsis sp.</i>	czernidłak	gleba	
<i>Coprinus atramentarius</i>	czernidłak pospolity	gleba	jadalny, trujący z alkoholem
<i>Coprinus comatus</i>	czernidłak kołpakowaty	gleba	jadalny
<i>Dacrymyces stillatus</i>	łzawik rozciekliwy	kłoda drzewa liściastego	
<i>Dendrothele acerina</i>	drzewostrzępka	kora kasztanowca	pobrano próbkę do zielnika i dalszych badań
<i>Flammulina velutipes</i>	zimówka aksamitnotrzonowa, płomienica zimowa	na zakopanych kawałkach drewna liściastego	jadalna
<i>Fomes fomentarius</i>	hubiak pospolity	żywe drzewa grabowe i pniaki drzew liściastych	
<i>Fomitopsis betulina</i>	pniarek brzozowy, białoporek brzozowy, porek brzozowy	żywa stojąca brzoza	używany prozdrowotnie

			jako wywar lub napar
<i>Galerina subclavata</i>	hełmówka śródmchowa	na mchu <i>Rhythidiadelphus squamosus</i> (fałdownik nastroszony)	
<i>Ganoderma applanata</i>	lakownica spłaszczona	żywa wierzba i martwe pniaki drewna liściastego	
<i>Hypholoma fasciculare</i>	maślanka wiązkowa	u podstawy żywych i martwych drzew liściastych	trująca
<i>Inocybe geophylla</i> var. <i>lilacina</i>	strzępiak ziemistoblaszkowy odmiana liliowa	gleba	trujący
<i>Lepista nuda</i>	gąsówka fioletowawa	ściółka liściasta	jadalna
<i>Lepista sordida</i>	gąsówka brudnofioletowa	gleba	jadalna
<i>Leucoagaricus leucothites</i>	pieczareczka różowoblaszkowa, pieczareczka pospolita	gleba	jadalna
<i>Lulesia fallax</i>	rumieniak białawy	gałązki krzewów, prawdopodobnie śnieguliczki	pobrano próbkę do zielnika i dalszych badań
<i>Lyophyllum decastes</i>	podblaszek jasnobrązowy, kępkowiec jasnobrązowy	gleba	jadalny
<i>Meripilus giganteus</i>	wachlarzowiec olbrzymi	u podstawy pnia ściętego buka	młode owocniki jadalne
<i>Mycena</i> spp.	grzybówka		
<i>Nectria cinnabarina</i>	gruzełek cynobrowy	gałązka drzewa liściastego	forma bezpłciowa
<i>Oxyporus populinus</i>	napień omszony	podstawa żywego drzewa	
<i>Panaeolus foenisecii</i>	kołpaczek szorstkozarodnikowy, kołpaczek kośny	gleba	
<i>Phlebia tremellosa</i>	żylak trzęsakowaty	martwe drewno liściaste	
<i>Pholiota squarrosa</i>	łuskwiak nastroszony	u podstawy żywych i martwych drzew liściastych	jadalny, ale niesmaczny
<i>Pleurotus ostreatus</i>	boczniak ostrygowaty	na zakopanych kawałkach drewna liściastego	jadalny
<i>Rhodocollybia butyracea</i> var. <i>asema</i>	monetnica maślana, pieniążek maślany; odmiana szarobrązowa	ściółka liściasta	jadalny

<i>Schizophyllum commune</i>	rozszczepka pospolita	martwy buk	w niektórych krajach jadalny albo używany jak guma do żucia
<i>Stropharia aeruginosa</i>	pierścieniak grynszpanowy	gleba	jadalny
<i>Tricholoma terreum</i>	gąska ziemista, gąska ziemistoblaszkowa	gleba	jadalna
<i>Tubaria sp.</i>	trąbka	szątki drewna, ściółka	
<i>Xylaria polymorpha</i>	próchnilec maczugowaty	ścięty krążek drzewa liściastego - podstawka pod domek dla owadów	

Wśród oznaczonych gatunków należy szczególnie podkreślić znalezienie rumieniaka białego *Lulesia fallax* gatunku rzadkiego, znanego z mniej niż dziesięciu stanowisk w Polsce i umieszczonego na Czerwonej Liście Grzybów Polski z kategorią E - wymierający - krytycznie zagrożony. W łazienkach występował on na zagrzebanych w ściółce gałązkach krzewów, prawdopodobnie śnieguliczki *Symphoricarpos*. Jest to jednak gatunek grzyba o niewielkich rozmiarach, występujący w gęstych zakrzewieniach, stąd istnieje duża szansa, że jest on przeoczany przez wielu mykologów.

Innym gatunkiem obecnym na czerwonej liście, tym razem z kategorią R – rzadki, jest drzewostrzępka klonowa *Dendrothele acerina*. Grzyb przypomina porost skorupiasty, występujący na korze starych drzew. W łazienkach występował on na korze starego kasztanowca, jednak przy dłuższych badaniach z pewnością znalazłoby więcej jego stanowisk na innych gatunkach drzew rosnących wzdłuż alej parkowych.

Wśród stwierdzonych gatunków grzybów wielkoowocnikowych zdecydowanie dominowały saproksylobionty – organizmy rozkładające martwe drewno – to około 17 z 41 zanotowanych gatunków. Są wśród nich zarówno huby o twardych wieloletnich owocnikach takie jak hubiak pospolity *Fomes fomentarius* czy lakownica spłaszczona *Ganoderma applanata* jak i jednoroczne huby o miękkich owocnikach np. szaroporka podpalana *Bjerkandera adusta* i pniarek brzozy *Fomitopsis betulina*. Do tej grupy należy także ściśle związany ze swoim gospodarzem galaretowaty uszak bżowy *Auricularia auricula-judae*, kolorowy grzyb o rozlanych, płaskich owocnikach żylak trzęsakowaty *Phlebia tremellosa*, oraz wiele miękkich gatunków kapeluszowych: jadalny bocznik ostrygowaty *Pleurotus ostreatus*, niesmaczny łuskwiak nastroszony *Pholiota squarrosa* i trująca maślanka wiązkowa *Hypholoma fasciculare*.

Drugą liczebnie grupą, z 16 reprezentantami, są saprotrofy wyrastające na glebie, ściółce i drobnych lub mocno rozłożonych szczątkach roślinnych. Można zaliczyć tutaj wszystkie gatunki z rodzajów czernidłak *Coprinus* i *Coprinopsis*, występujące na żyznych glebach, kompoście i mocno rozłożonych szczątkach roślinnych, jak i pieczarki *Agaricus* i pieczareczki *Leucoagaricus* o podobnych preferencjach oraz strzępiaka ziemistoblaszkowego *Inocybe*

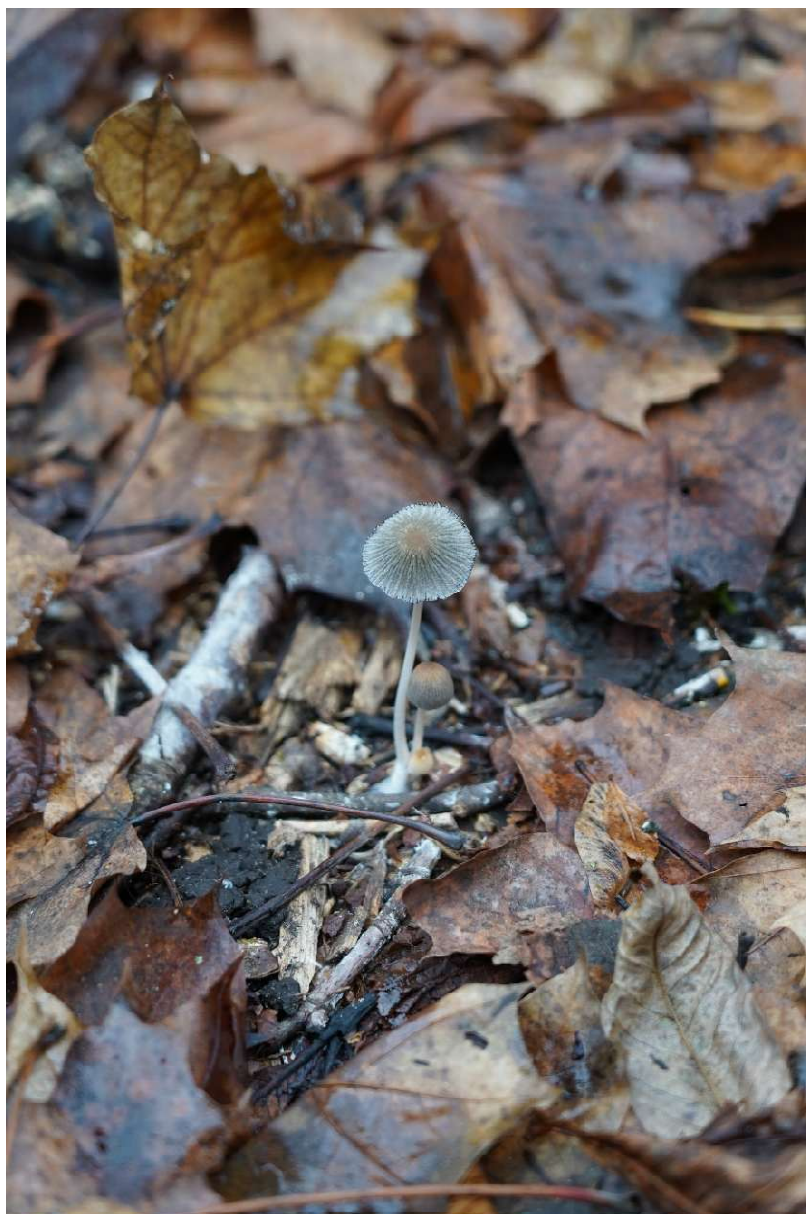
geophylla. Mimo wygrabiania ściółki na części terenu parku, znaleziono gatunki ściśle związane z rozkładem opadłych liści drzew liściastych – monetnicę maślaną *Rhodocollybia butyracea* oraz gąsówkę fioletową *Lepista nuda*. Poza tym na trawnikach stwierdzono gatunki związane typowo z terenami otwartymi takimi jak koszone łąki i pastwiska – kołpaczka kośnego *Panaeolus foenisecii* i stożkówki *Conocybe*. Na trawniku znaleziono również rosnącą na mchu hełmówkę śródmchową *Galerina subclavata* grzyba o drobnych owocnikach, zwykle przeoczanego w inwentaryzacjach.

Najmniej licznie były reprezentowane gatunki związane z żyjącymi drzewami. Stwierdzono dwa gatunki grzybów mikoryzowych - gąskę ziemistoblaszkową *Tricholoma terreum* oraz muchomora czerwieniejącego *Amanita rubescens*; oraz dwa gatunki grzybów pasożytniczych na żywych drzewach – napień omszony *Oxyporus populinus* oraz wachlarzowca olbrzymiego *Meripilus giganteus*. W łazienkach ten drugi gatunek występował u podstawy pnia ściętego buka, na którym pasożytował za jego życia. Wachlarzowce, podobnie do innych pasożytów korzeniowych, potrafią wytwarzać owocniki jeszcze przez kilka lat po śmierci żywiciela, dopóki nie zostaną wyparte przez gatunki grzybów rozkładające martwe drewno.

Zdjęcia

łuskwiak nastroszony *Pholiota squarrosa* – grzyb jadalny, ale niesmaczny

Niezidentyfikowany gatunek z rodzaju *Coprinopsis* lub *Parasola*

maślanka wiązkowa *Hypholoma fasciculare*

maślanka wiązkowa *Hypholoma fasciculare* – grzyb trujący i gorzki w smaku

stożkówka *Conocybe* sp.

Gąska ziemistoblaszkowa *Tricholoma terreum*

Lepista sordida gąsówka brudnofioletowa – mniejsza krewna gąsówki fioletowej

Niezidentyfikowane grzyby z rodzaju grzybówka – *Mycena*

Stary owocnik muchomora czerwieniejącego *Amanita rubescens*

Wyschnięty okaz uszaka bżowego *Auricularia auricula-judae* – po namoczeniu zwiększy objętość kilkukrotnie i będzie dalej produkował zarodniki

Inocybe geophylla var. *lilacina* strzępiak ziemistoblaszkowy odmiana liliowa – grzyb o charakterystycznym zapachu przypominającym wybielacz lub nasienie

pniarek albo białoporek brzozowy *Fomitopsis betulina* - grzyb prozdrowotny o gorzkim smaku. Występuje tylko na brzozie

młode owocniki czernidłaka błyszczącego *Coprinopsis micacea* – owocniki są zawsze wytwarzane gromadnie na mocno rozłożonym martwym drewnie

Rhodocollybia butyracea var. *asema* monetnica maślana w odmianie szarobrązowej – typowy gatunek rozkładający ściółkę drzew liściastych

żylak trzęsakowaty *Phlebia tremellosa* – mimo częstego braku kapelusza łatwy do rozpoznania ze względu na barwę i lekko galaretowatą konsystencję owocników

Bjerkandera adusta szaroporka podpalana

napień omszony *Oxyporus populinus* – stare części owocnika są dobrym, utrzymującym wilgoć podłożem dla mszaków

opieńka północna *Armillaria borealis* – w parku występująca tylko na zagrzebanych szczątkach drzewnych. Groźny pasożyt drzew, ale także gatunek rozkładający martwe drewno.

Rozszczepka pospolita *Schizophyllum commune*

Dzieżka pomarańczowa *Aleuria aurantia*

Nieoznaczony gatunek z rodzaju trąbka *Tubaria*